

2. SEMINAR IN DELAVNICA IZ VARSTVA GOZDOV
Ljubljana, 21. junij 2011

MOŽNOSTI ZATIRANJA JESENOVEGA OŽIGA

Tine HAUPTMAN

Gozdarski inštitut Slovenije, Večna pot 2, Ljubljana

tine.hauptman@gozdis.si

Gozdarski inštitut Slovenije
Slovenian Forestry Institute

Povzročitelj:

Anamorf: *Chalara fraxinea* T. Kowalski (2006)

Teleomorf: *Hymenoscyphus pseudoalbidus* V. Queloz, C.R. Grünig, R. Berndt, T. Kowalski, T.N. Sieber & O. Holdenrieder (2010)

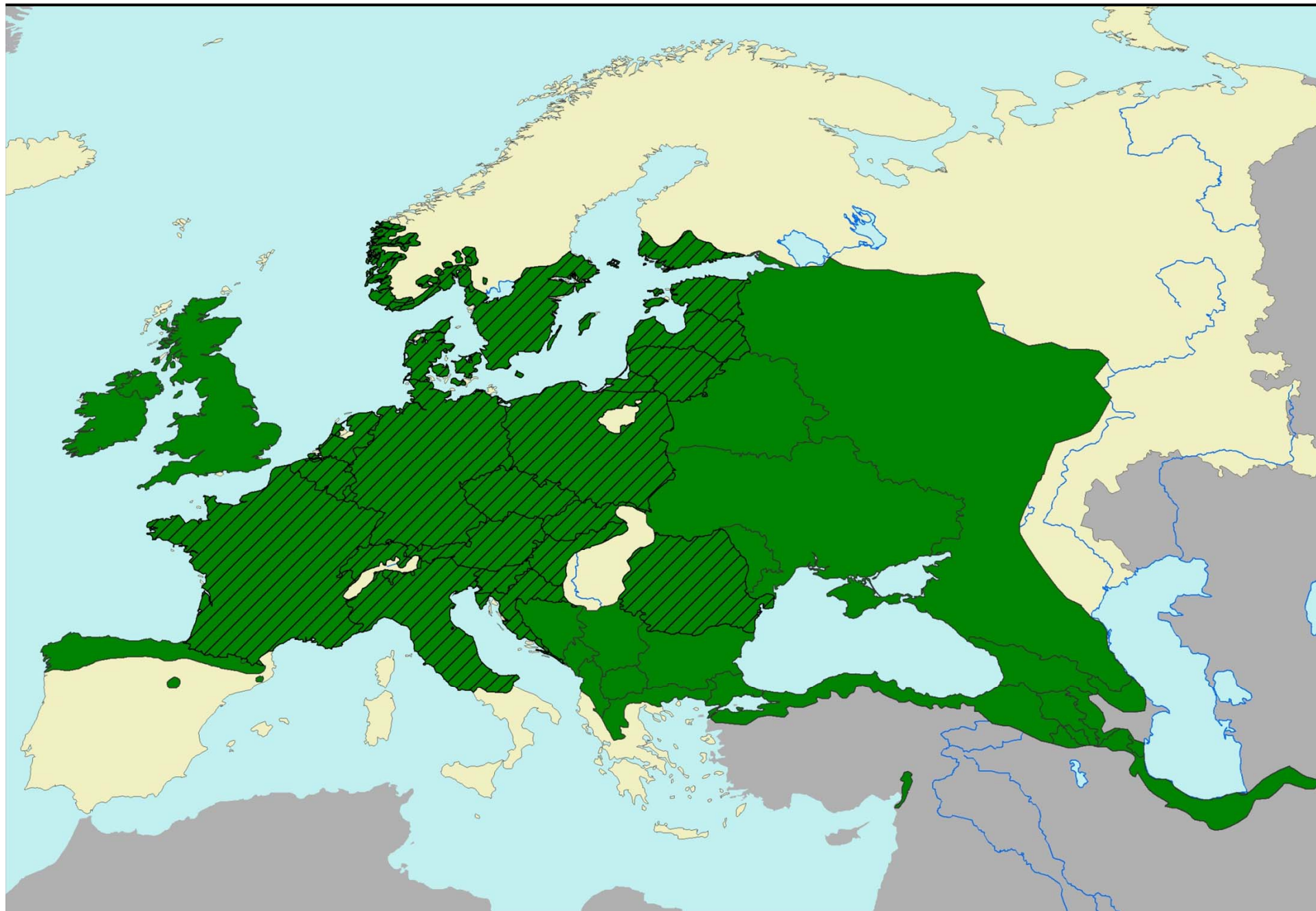
Gostitelji:

Najbolj ogrožena: *Fraxinus excelsior* in *F. angustifolia*

Izolacije tudi iz: *F. nigra*, *F. pennsylvanica*, *F. americana* in *F. mandschurica*

Razširjenost velikega jesena in jesenovega ožiga

Simptomi bolezni (foto: dr. N. Ogris)

1 - sušenje listja

2 - nekroza poganjka

3 - rak na deblu

4 - odmiranje krošnje

5 - prezgodnje odpadanje listja

6 - nekroze na peclju

Gozdarski inštitut Slovenije
Slovenian Forestry Institute

Jesenov ožig je trenutno eden največjih problemov varstva gozdov v Evropi – gliva *Chalara fraxinea* je na **EPPO alert listi**

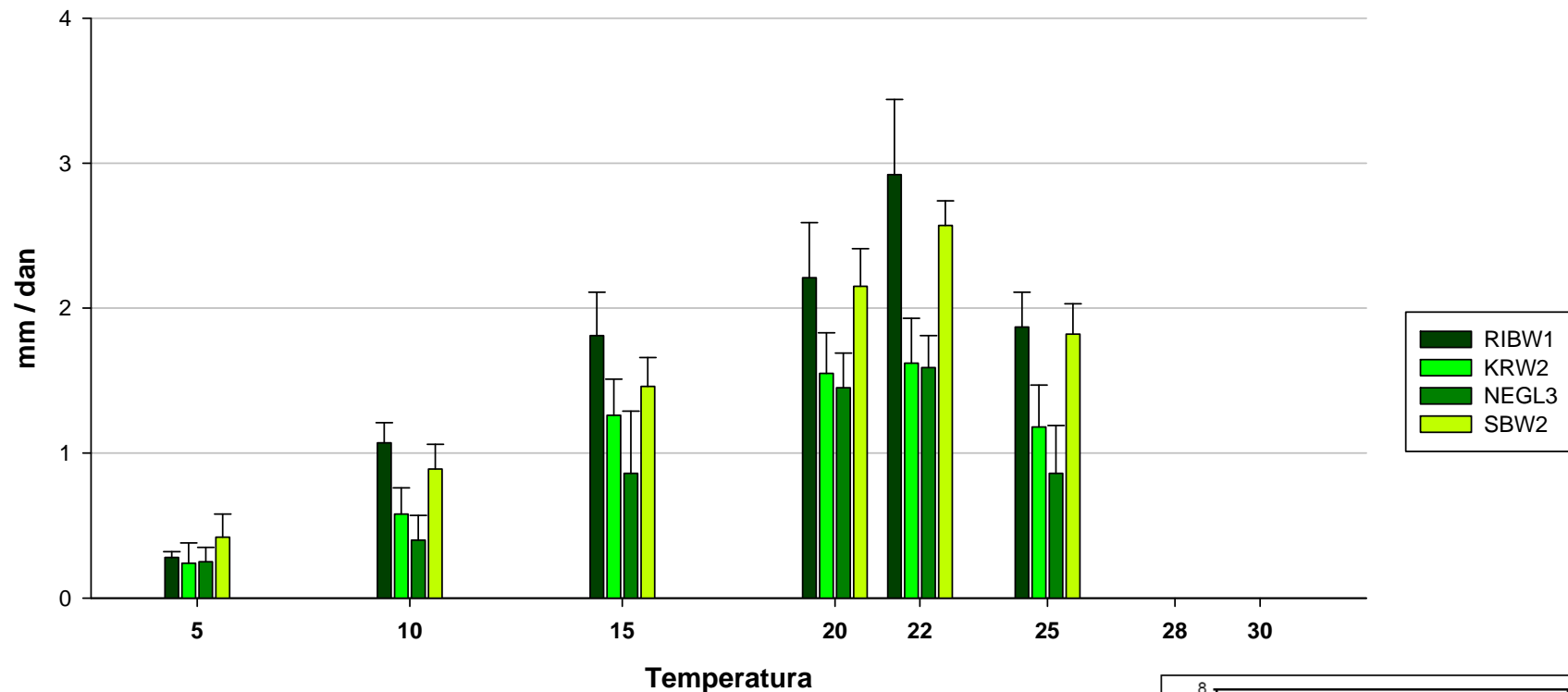
Prizadeta so drevesa vseh starosti, mortaliteta pa je večja v mlajših razvojnih fazah, oteženo je naravno pomlajevanje jesenov, onemogočena pa je tudi pridelava zdravih sadik v gozdnih drevesnicah

Bolezen je pogostejša na zasenčenih mestih z višjo relativno zračno vlažnostjo in nižjimi temperaturami

Litva (2009): 95-99 % jesenovih sestojev bolj ali manj okuženih
30-40 % jesenovih sestojev – golosečnja
v preostalih sestojih le 25-30 % zdravih dreves
skupaj je odmrlo že več kot 60 % jesenov

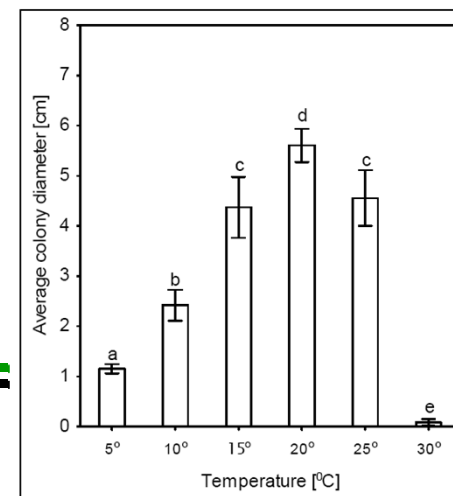
Vpliv temperature na rast glive v kulturi

T. Kowalski in C. Bartnik (2010):

Gozdarski inštitut Slovenije
Slovenian Forestry Institute

Vpliv temperature na preživetje glive v kulturi

Temperatura	Trajanje					
	1h	2h	4h	8h	16h	24h
34°C	+	+	+	+	+	+/-
36°C	+	+	+	+	+/-	+/-
38°C	+	+	+	+/-	+/-	-
40°C	+/-	+/-	+/-	+/-	-	-
42°C	+/-	+/-	-	-	-	-
44°C	-	-	-	-	-	-

+ preživetje vseh kultur
+/- preživetje nekaterih kultur
- nobena kultura ne preživi

Toplotno tretiranje sadik in okuženih poganjkov velikega jesena

Vpliv toplotnega tretiranja na preživetje glive in sadik velikega jesena

Tretiranje	Izolacija glive <i>C. fraxinea</i> (%)		Preživetje sadik (%)	
	Jesen 2010	Pomlad 2011	Jesen 2010	Pomlad 2011
Kontrola	100	100	100	100
36°C/5h	0	30	100	100
36°C/10h	0	0	100	100
40°C/5h	0	5	95	100
40°C/10h	0	0	90	95
44°C/5h	0	0	5	5
44°C/10h	0	0	0	0

Primer: HWT želoda 2h/41°C oziroma 24h/36-38°C – zaščita pred glivo *Ciboria batschiana*

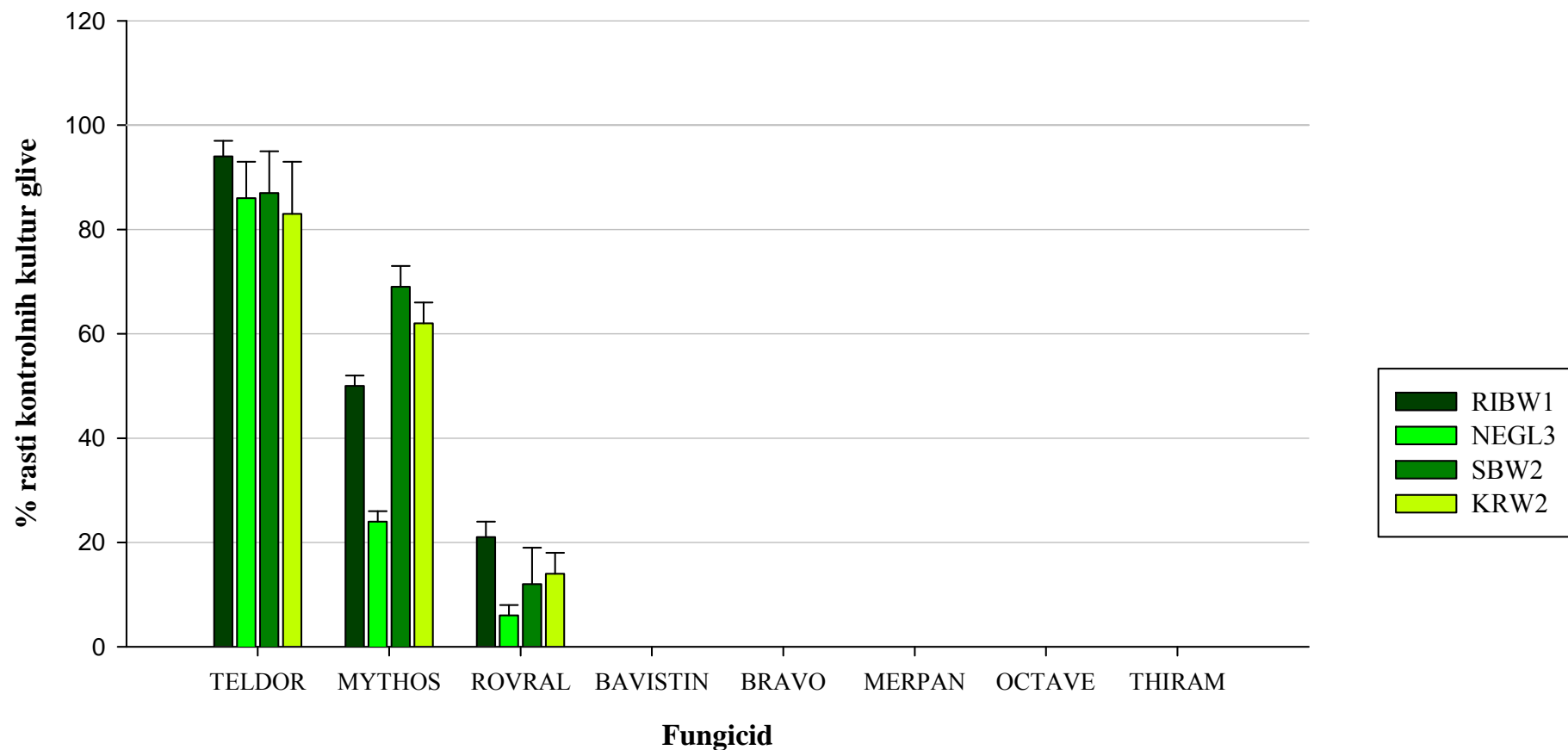

Vpliv fungicidov na rast glive v kulturi

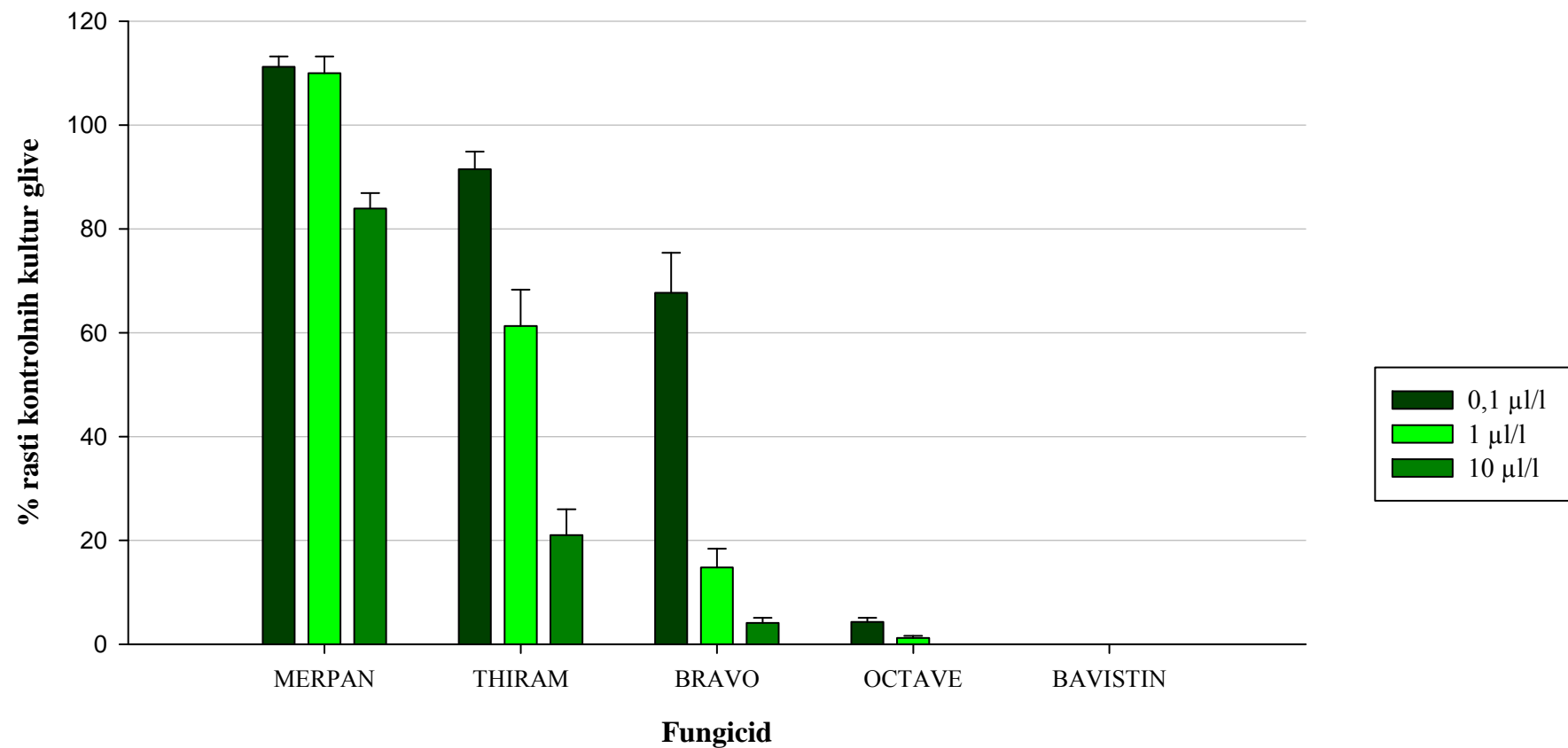
Ime sredstva	Aktivna snov	Delež (%)	Proizvajalec	Koncentracija
BAVISTIN FL	Karbendazim	50	BASF SE	12 µl/l
BRAVO 500 SC	Klorotalonil	51,5	SYNGENTA	69 µl/l
MERPAN 80 WDG	Kaptan	80	MAKHTESHIM- AGAN	69 mg/l
MYTHOS	Pirimetanol	30	BASF SE	58 µl/l
ROVRAL AQUAFLO	Iprodion	50	BASF SE	52 µl/l
OCTAVE	Prokloraz	50	BASF SE	9 mg/l
TELDOR SC 500	Fenheksamid	50	BAYER SC	35 µl/l
THIRAM 80 WG	Tiram	80	TAMINCO	69 mg/l

Vpliv fungicidov na rast glive v kulturi

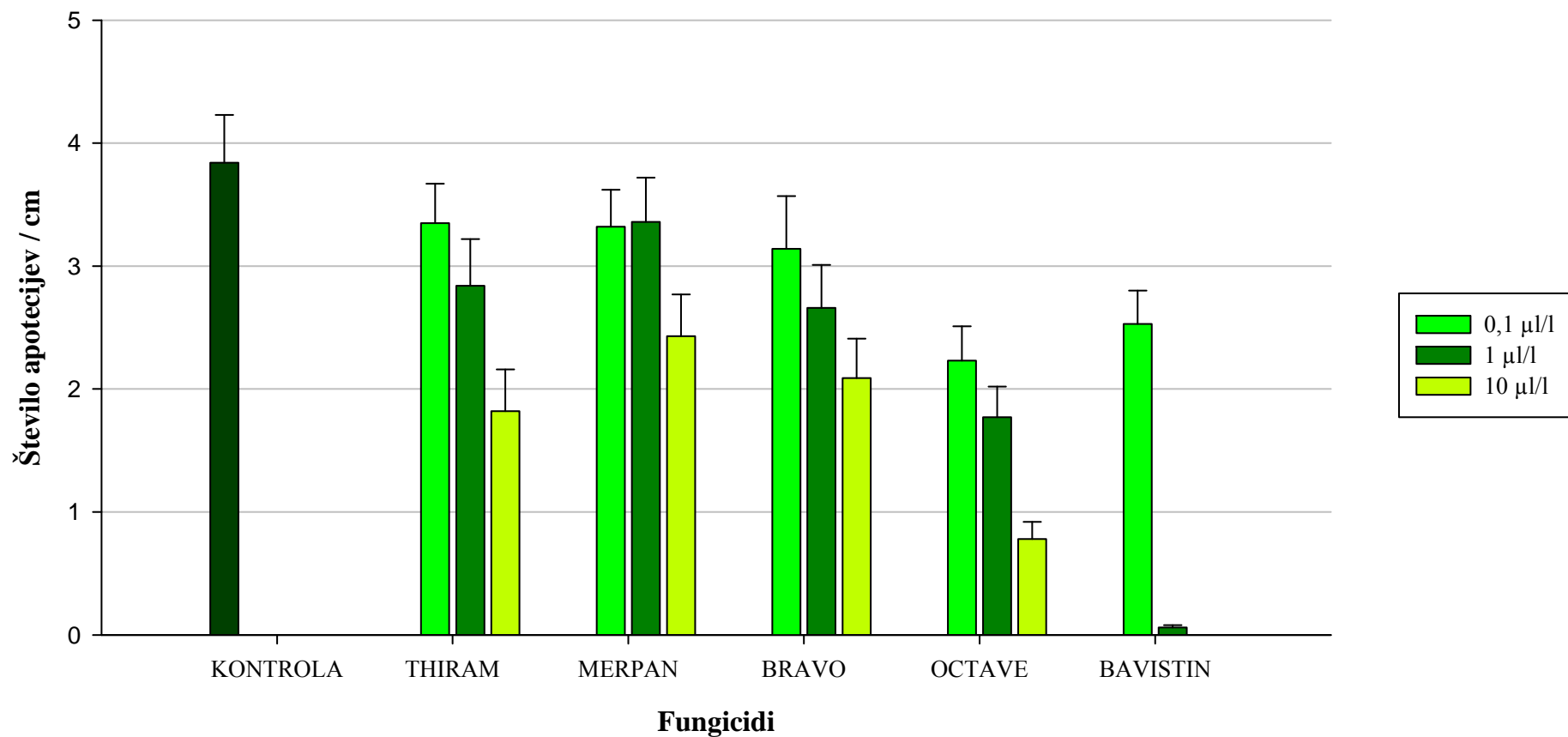

Vpliv fungicidov na rast glive v kulturi

Vpliv fungicidov na oblikovanje apotecijev

KONTROLA

BAVISTIN 10 μ l/l

Vpliv uree na glivo *C. fraxinea*

UREA ($\text{CH}_4\text{N}_2\text{O}$) – gnojilo (dušik!)

UREA – zatiranje patogenov:

- toksičnost amonijaka (NH_3)
- višanje pH
- antagonizem/kompeticija drugih mikroorganizmov

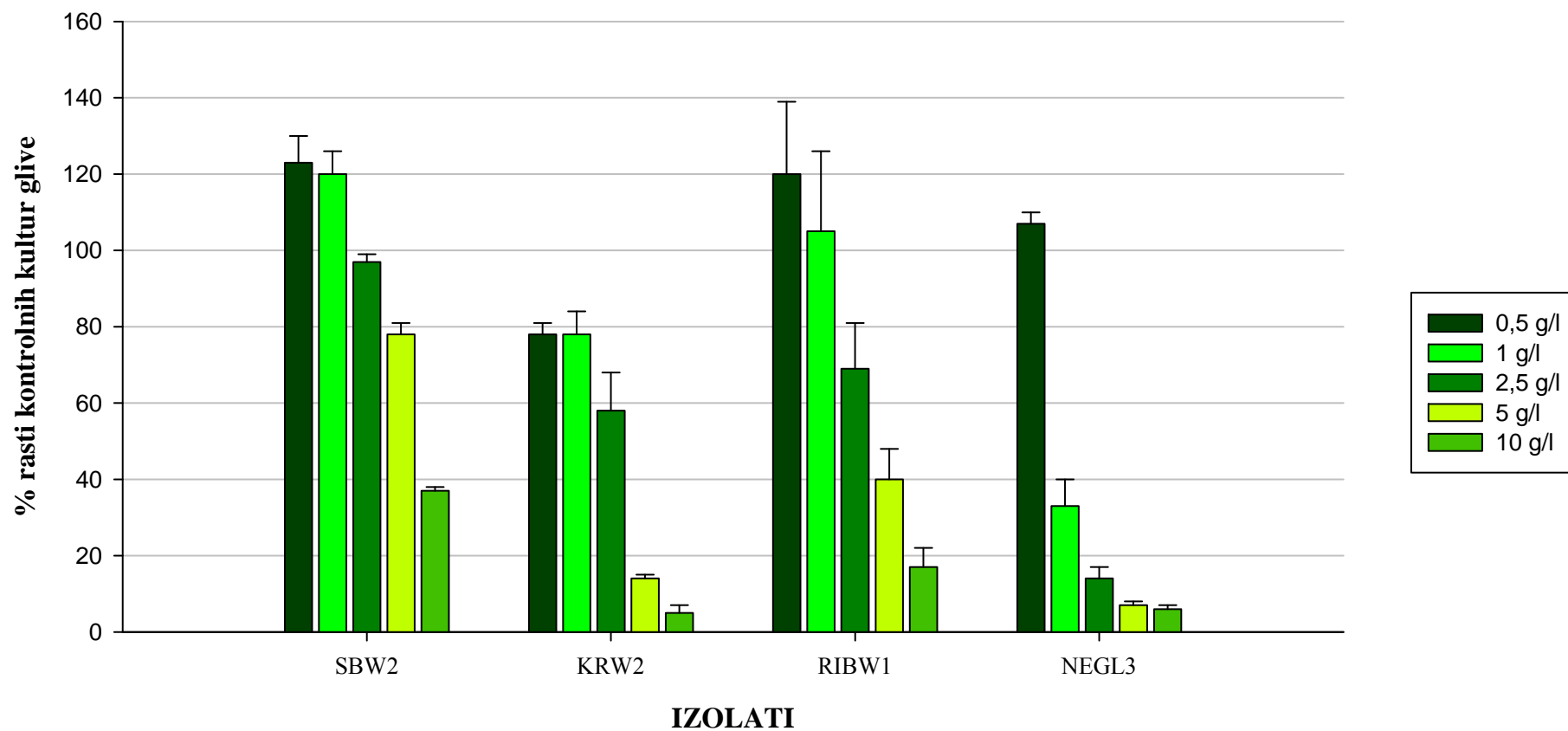
Primeri:

Venturia inaequalis, *Blumeriella jaapii*, *Heterobasidion annosum*

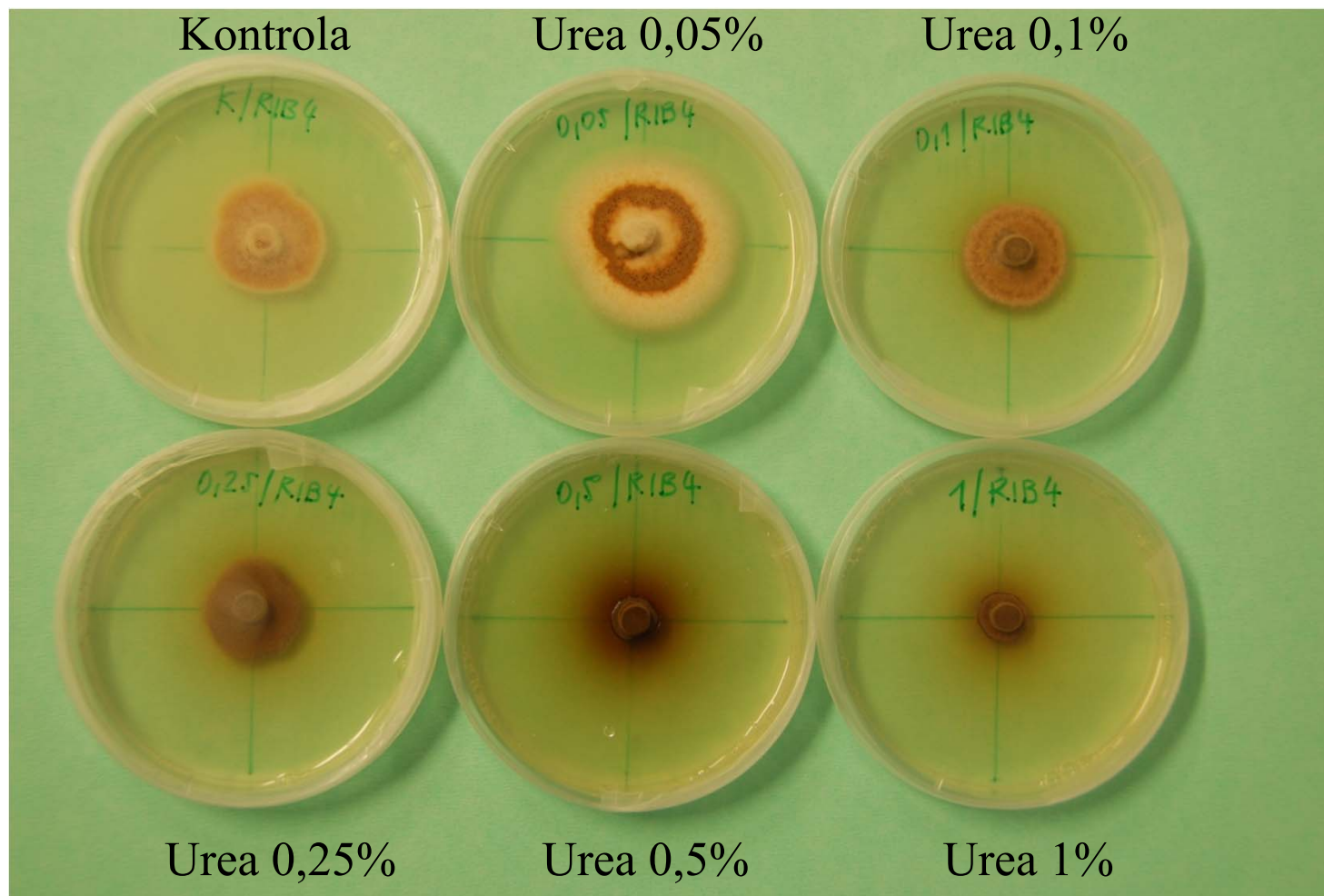

Vpliv uree na rast glive v kulturi

Vpliv uree na rast glive v kulturi

Zaključek

Možnosti za kemično zatiranje glive *Chalara fraxinea* obstajajo!

Učinkovito bi bilo tudi toplotno tretiranje sadik pred premeščanjem.

Hipoteza: Gliva pri nas zaradi nekoliko toplejše klime ne bo povzročila tako velike škode?!?

